

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2013. május 8.*

„Személyek szabad mozgása — 1612/68/EGK rendelet — 12. cikk — Korábban valamely más tagállamban munkát végző tagállami állampolgár elvált házastársa — Tanulmányait a fogadó tagállamban folytató nagykorú gyermek — Harmadik állam állampolgárának tartózkodási joga — 2004/38/EK irányelv — 16—18. cikk — Unió polgár egyik tagállam állampolgárságával sem rendelkező családtagjainak huzamos tartózkodási joga — Jogszerű tartózkodás — A hivatkozott 12. cikkben alapuló tartózkodás”

A C-529/11. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), London (Egyesült Királyság) a Bírósághoz 2011. október 17-én érkezett, 2011. június 2-i határozatával terjesztett elő az előtte

Olaitan Ajoke Alarape,

Olukayode Azeez Tijani

és

a **Secretary of State for the Home Department**

között,

az **AIRE Centre**

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök (előadó), G. Arestis, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev és J. L. da Cruz Vilaça bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. november 13-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: angol.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- O. A. Alarape és O. A. Tijani képviselőiben Z. Jafferji barrister,
- az AIRE Centre képviselőiben A. Weiss legal director és A. Berry barrister,
- az Egyesült Királyság Kormánya képviselőiben H. Walker, meghatalmazotti minőségben, segítői: F. Saheed és B. Kennelly barristers,
- a dán kormány képviselőiben C. Vang, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőiben C. Tufvesson és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2013. január 15-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.; helyesbítés: HL L 274., 2009.10.20., 47. o.) módosított, a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet (HL L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.; a továbbiakban: 1612/68 rendelet) 12. cikkének, valamint a hivatkozott 2004/38 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének, 17. cikke (3) és (4) bekezdésének, illetve 18. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az O. A. Alarape és fia, O. A. Tijani, valamint a Secretary of State for the Home Department (a továbbiakban: Secretary of State) között annak tárgyában folyó jogvitában terjesztették elő, hogy ez utóbbi elutasította a 2004/38 irányelv értelmében vett, az Egyesült Királyságban való huzamos tartózkodás iránti kérelmüket.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az 1612/68 rendelet

- 3 Az 1612/68 rendelet 12. cikke, amely nem szerepelt a 2004/38 irányelv által hatályon kívül helyezett rendelkezések között, a következőket írja elő:

„Egy másik tagállamban foglalkoztatott vagy alkalmazásban álló állampolgár gyermekei [helyesen: Az olyan tagállami állampolgár gyermekei, aki másik tagállamban alkalmazásban áll vagy állt], ha a gyermekek a fogadó állam területén laknak, az állam saját állampolgáraiéval azonos feltételekkel nyerne felvételt általános oktatási intézménybe, szakmunkás- és egyéb szakképzésre.

A tagállamok támogatnak minden erőfeszítést, amely lehetővé teszi, hogy ezek a gyermekek a képzéseken a lehető legjobb feltételekkel vegyenek részt.”

A 2004/38 irányelv

4 A 2004/38 irányelv „Fogalommeghatározások” című 2. cikke értelmében:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

1) »uniós polgár«: egy tagállam állampolgárságával rendelkező bármely személy;

2) »családtag«:

a) a házastárs;

[...]

c) az uniós polgár, házastársa, vagy a b) pontban meghatározott élettársa egyenesági leszármazottai, akik 21. életévüket nem töltötték be, vagy eltartottak;

[...]

3) »fogadó tagállam«: az a tagállam, ahova az uniós polgár költözik azért, hogy a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát gyakorolja.”

5 A szóban forgó irányelvnek „A tartózkodás joga” című III. fejezete tartalmazza a 6–15. cikket. A 6. cikk tárgya a „Tartózkodás joga három hónapig”.

6 A 2004/38 irányelv „Tartózkodás joga három hónapot meghaladóan” című 7. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Valamennyi uniós polgárt megilleti a tartózkodás joga egy másik tagállam területén három hónapot meghaladó időtartamra, ha:

a) munkavállalók vagy önálló vállalkozók a fogadó tagállamban; vagy

b) elegendő forrásokkal rendelkeznek önmaguk és családtagjaik számára ahhoz, hogy ne jelentsenek indokolatlan terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére tartózkodásuk időtartama alatt, és a fogadó tagállamban teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek; vagy

c)

– tanulmányok folytatásának fő céljából, ideértve a szakképzést is, beiratkoztak egy magán- vagy közoktatási intézménybe, amelyet a fogadó tagállam akkreditált vagy tart fenn jogszabályai vagy közigazgatási gyakorlata alapján, és

– teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek a fogadó tagállamban, és nyilatkozattal vagy választásuk szerint más azzal egyenértékű eszközzel bizonyítják a megfelelő nemzeti hatóságnál, hogy elegendő forrással rendelkeznek önmaguk és családtagjaik számára, ahhoz, hogy a tartózkodásuk időtartama alatt ne jelentsenek terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére; vagy

d) az a), b) vagy c) pontban meghatározott feltételeket teljesítő uniós polgárt kísérő vagy hozzá csatlakozó családtagok.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott tartózkodás jogát ki kell terjeszteni azokra a családtagokra, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárt kísérik vagy hozzá csatlakoznak a fogadó tagállamban, feltéve hogy az uniós polgár megfelel az (1) bekezdés a), b) vagy c) pontjában említett feltételeknek.

(3) Az (1) bekezdés a) pontjának alkalmazásában az az uniós polgár, aki a továbbiakban már nem munkavállaló vagy önálló vállalkozó, megtartja munkavállaló vagy önálló vállalkozó jogállását a következő körülmények között:

- a) ha baleset vagy betegség következtében ideiglenesen munkaképtelenné vált;
- b) ha kényszerű, regisztrált munkanélkülivé vált azt követően, hogy egy évnél hosszabb ideig alkalmazásban állt, és a megfelelő munkaügyi hivatal nyilvántartásba vette álláskeresőként;
- c) ha kényszerű, regisztrált munkanélkülivé vált azt követően, hogy az egy évnél rövidebb határozott időre kötött munkaszerződése lejárt, vagy kényszerű munkanélkülivé vált az első tizenkét hónapban, és a megfelelő munkaügyi hivatal nyilvántartásba vette álláskeresőként. Ebben az esetben a munkavállalói jogállás legalább hat hónapig fennmarad;
- d) ha szakképzésben vesz részt. Hacsak nem vált kényszerű munkanélkülivé, a munkavállalói jogállás fennmaradásának feltétele, hogy a szakképzés a korábbi alkalmazással álljon kapcsolatban.

(4) Az (1) bekezdés d) pontjától és a (2) bekezdéstől eltérve, csak a házastársat, a 2. cikk 2. b) pontjában meghatározott regisztrált élettársat és az eltartott gyermeket illeti meg a tartózkodás joga az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott feltételeknek megfelelő uniós polgár családtagjaként. A 3. cikk (2) bekezdését kell alkalmazni az uniós polgár, házastársa, vagy regisztrált élettársa eltartott egyenesági felmenőire.”

- 7 A 2004/38 irányelvnek „A családtagok tartózkodási jogának megtartása az uniós polgár halála vagy távozása esetén” című 12. cikke értelmében:

„(1) A második albekezdés sérelme nélkül, az uniós polgár halála vagy a fogadó államból történő távozása nem érinti azon családtagjainak tartózkodási jogát, akik valamelyik tagállam állampolgárai.

A huzamos tartózkodási jog elnyeréséhez az érintett személyeknek teljesíteniük kell a 7. cikk (1) bekezdésének a), b), c), vagy d) pontjában foglalt feltételeket.

(2) A második albekezdés sérelme nélkül, az uniós polgár halála nem vonja maga után azon családtagjai tartózkodási jogának elvesztését, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és akik a fogadó tagállamban az uniós polgár halálát megelőzően legalább egy évig mint családtagok tartózkodtak.

A huzamos tartózkodási jog elnyeréséig az érintett személyek tartózkodási joga továbbra is attól a követelménytől függ, hogy bizonyítsák, hogy munkavállalók vagy önálló vállalkozók, vagy elegendő forrással rendelkeznek önmaguk és családtagjaik számára ahhoz, hogy ne jelentsenek terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére tartózkodásuk ideje alatt, és teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek a fogadó tagállamban, vagy a fogadó tagállamban már beilleszkedett olyan család tagjai, amelynek egyik tagja megfelel ezeknek a feltételeknek. Az »elegendő forrást« a 8. cikk (4) bekezdése határozza meg.

Ezek a családtagok kizárólag személyes alapon tartják meg tartózkodási jogukat.

(3) Az uniós polgárnak a fogadó tagállamból történő távozása nem vonja maga után gyermekei, vagy a felügyeleti jogot gyakorló szülő tartózkodási jogának elvesztését, állampolgárságukra tekintet nélkül, ha a gyermekek a fogadó tagállamban tartózkodnak, és ott egy oktatási intézménybe tanulmányok folytatása céljából beiratkoztak, tanulmányaik befejezéséig.”

- 8 „A családtagok tartózkodási jogának megtartása válás, a házasság érvénytelenítése vagy a regisztrált élettársi kapcsolat megszüntetése esetén” cím alatt a 2004/38 irányelv 13. cikke ekképp rendelkezik:

„(1) A második albekezdés sérelme nélkül, a válás, az uniós polgár házasságának érvénytelenítése vagy a 2. cikk 2. b) pontjában említett regisztrált élettársi kapcsolatának megszüntetése nem érinti azon családtagjainak tartózkodási jogát, akik valamelyik tagállam állampolgárai.

A huzamos tartózkodási jog elnyeréséhez az érintett személyeknek teljesíteniük kell a 7. cikk (1) bekezdésének a), b), c), vagy d) pontjában foglalt feltételeket.

(2) A második albekezdés sérelme nélkül a válás, az uniós polgár házasságának érvénytelenítése vagy a 2. cikk 2. b) pontjában említett regisztrált élettársi kapcsolatának megszüntetése nem érinti azon családtagjainak tartózkodási jogát, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, ha:

- a) a válásnak, a házasság érvénytelenítésének vagy a 2. cikk 2. b) pontjában említett regisztrált élettársi kapcsolat megszüntetésének kezdeményezését megelőzően a házasság vagy a regisztrált élettársi kapcsolat legalább három évig fennállt, ebből egy évig a fogadó tagállamban; vagy
- b) a házastársak vagy a 2. cikk 2. b) pontjában említett élettársak közötti megegyezés vagy bírósági végzés alapján az a házastárs vagy élettárs gyakorol szülői felügyeleti jogot, aki nem valamelyik tagállam állampolgára;
- c) ezt olyan különlegesen bonyolult körülmények indokolják, mint a házasság vagy regisztrált élettársi kapcsolat fennállása alatti családon belüli erőszak áldozatává válás; vagy
- d) a házastársak vagy a 2. cikk 2. b) pontjában említett élettársak közötti megegyezés vagy bírósági végzés alapján az a házastárs vagy élettárs rendelkezik a kiskorú gyermek láthatásának jogával, aki nem valamelyik tagállam állampolgára, feltéve hogy a bíróság úgy rendelkezett, hogy a láthatásnak a fogadó tagállamban kell történnie; és mindaddig, amíg ezt előírták.

A huzamos tartózkodási jog elnyeréséig az érintett személyek tartózkodási joga továbbra is attól a követelménytől függ, hogy bizonyítani tudják, hogy munkavállalók vagy önálló vállalkozók, vagy elegendő forrással rendelkeznek önmaguk és családtagjaik számára ahhoz, hogy ne jelentsenek terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére tartózkodásuk ideje alatt, és teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek a fogadó tagállamban, vagy a fogadó tagállamban már beilleszkedett olyan család tagjai, amelynek egyik tagja megfelel ezeknek a feltételeknek. Az »elegendő forrást« a 8. cikk (4) bekezdése határozza meg.

Ezek a családtagok kizárólag személyes alapon tartják meg tartózkodási jogukat.”

- 9 A 2004/38 irányelvnek „A huzamos tartózkodás joga” című IV. fejezetében ezen irányelvnek „Az uniós polgárokra és családtagjaikra vonatkozó általános szabályok” című 16. cikke előírja:

„(1) Azok az uniós polgárok, akik jogszerűen öt éven át folyamatosan tartózkodtak a fogadó tagállamban, huzamos tartózkodási jogot nyernek ott. Erre a jogra nem vonatkoznak a III. fejezetben előírt feltételek.

(2) Az (1) bekezdést azokra a családtagokra is alkalmazni kell, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárral jogszerűen öt éven át folyamatosan tartózkodtak a fogadó tagállamban.

(3) A tartózkodás folyamatosságát nem érinti az évi hat hónapot meg nem haladó ideiglenes távollét, sem a kötelező katonai szolgálat miatti hosszabb távollét, sem a legfeljebb 12 egymást követő hónapig tartó egyszeri távollét, amelyre olyan fontos okokból kerül sor, mint terhesség és szülés, súlyos betegség, tanulmányok folytatása vagy szakképzés vagy másik tagállamba vagy harmadik országba történő kiküldetés.

(4) A már megszerzett huzamos tartózkodási jog csak a fogadó tagállamtól való két egymást követő éven át tartó távollét esetén veszik el.”

10 A szóban forgó irányelvnek „A fogadó tagállamban már nem dolgozó személyekre és családtagjaikra vonatkozó mentességek” című 17. cikke e munkavállalók és családtagjaik tekintetében előírja, hogy e személyek bizonyos feltételek mellett a fogadó tagállamban való huzamos tartózkodás jogát a folyamatos ötéves tartózkodási idő letelte előtt is elnyerik.

11 A 2004/38 irányelv ugyanezen, IV. fejezetében található, „A huzamos tartózkodás jogának megszerzése olyan családtagok által, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai” című 18. cikke előírja:

„A 17. cikk sérelme nélkül, az uniós polgár azon családtagjai, akikre a 12. cikk (2) bekezdése és a 13. cikk (2) bekezdése vonatkozik, és akik megfelelnek az ott meghatározott feltételeknek, huzamos tartózkodási jogot szereznek a fogadó tagállamban való ötéves folyamatos, jogszerű tartózkodást követően.”

Az Egyesült Királyság joga

12 A 2006. évi bevándorlási rendelet (Európai Gazdasági Térség) (Immigration [European Economic Area] Regulations 2006; a továbbiakban: 2006. évi rendelet) 2006. április 30-án lépett hatályba, és arra irányul, hogy átültesse az Egyesült Királyság jogába a 2004/38 irányelv rendelkezéseit.

13 A 2006. évi rendelet 10. cikke ekképp rendelkezik:

„(1) A jelen rendelet alkalmazásában: »a huzamos tartózkodás jogát megtartó családtag«, a (8) bekezdés sérelme nélkül, az a személy, aki megfelel a (2), (3), (4), illetve (5) bekezdésben felsorolt feltételeknek.

[...]

(5) Valamely személy akkor felel meg a jelen bekezdésben felsorolt feltételeknek, ha:

- a) a jogosult személynek nem családtagja, az e jogosult személy házassága vagy élettársi kapcsolata megszűnésének következtében;
- b) a házasság vagy élettársi kapcsolat megszűnésének időpontjában a jelen rendeletnek megfelelően tartózkodik az Egyesült Királyság területén;
- c) megfelel a (6) bekezdésben foglalt feltételnek, és

d) megfelel a következő feltételek egyikének:

- i) a házasság vagy élettársi kapcsolat megszűnéséhez vezető eljárást megelőzően a házasság vagy élettársi kapcsolat legalább három évig fennállt, és ezen időtartam alatt a házastársak vagy élettársak legalább egy évet tartózkodtak az Egyesült Királyság területén;
- ii) a jogosult személy korábbi házastársa vagy élettársa a jogosult személy gyermeke felett felügyeleti jogot gyakorol;
- iii) a jogosult személy korábbi házastársa vagy élettársa rendelkezik a jogosult személy 18 évesnél nem idősebb gyermeke láthatásának jogával, és a bíróság úgy rendelkezett, hogy e jogot az Egyesült Királyságban kell gyakorolni, illetve
- iv) különösen bonyolult körülmények követelik meg a személynek az Egyesült Királyságban való tartózkodáshoz való joga fenntartását, például az a tény, hogy e személy vagy a család más tagja családon belüli erőszak áldozata lett a házasság vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat fennállása idején.

(6) A jelen bekezdésben előírt feltétel az, hogy a személy

a) nem az [Európai Gazdasági Térség (EGT)] állampolgára, amennyiben azonban az EGT állampolgárságával rendelkezik, munkavállalónak, önálló vállalkozónak vagy a 6. cikk értelmében vett önellátó személynek kell lennie, vagy

b) az a) pont alá tartozó személy családtagja.

[...]

14 A 2006. évi rendeletnek a „Huzamos tartózkodáshoz való jog” című 15. cikke előírja:

„(1) A következő személyek szereznek huzamos tartózkodáshoz való jogot az Egyesült Királyságban:

- a) valamely EGT-tagállam állampolgára, aki a jelen rendelet rendelkezéseivel összhangban öt éven keresztül folyamatosan az Egyesült Királyság területén tartózkodott;
- b) az EGT állampolgár olyan családtagja, aki maga nem EGT állampolgár, azonban az EGT állampolgárral együtt a jelen rendelet rendelkezéseivel összhangban öt éven keresztül folyamatosan az Egyesült Királyság területén tartózkodott;
- c) az a munkavállaló vagy önálló vállalkozó, aki befejezte kereső tevékenységét;
- d) annak a munkavállalónak vagy önálló vállalkozónak a családtagja volt, aki befejezte kereső tevékenységét;
- e) az a személy, aki a munkavállaló vagy önálló vállalkozó családtagja volt, amennyiben
 - i) a munkavállaló vagy önálló vállalkozó meghalt;
 - ii) közvetlenül a családtag halála előtt együtt élt vele; és
 - iii) közvetlenül a munkavállaló vagy önálló vállalkozó halála előtt legalább két éven keresztül az Egyesült Királyságban tartózkodott, vagy a halált munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés okozta;

f) az a személy, aki:

- i) a jelen rendelet rendelkezéseivel összhangban öt éven keresztül folyamatosan az Egyesült Királyság területén tartózkodott; és
- ii) a fenti időszak végén családtagként megillette a tartózkodás joga.

2) Ezen cikk értelmében a huzamos tartózkodás joga annak megszerzését követően csak akkor veszíthető el, amennyiben a jogosult két egymást követő évnél hosszabb időtartamban az Egyesült Királyság területén kívül tartózkodik.

[...]

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 15 Az 1970. július 9-én született O. A. Alarape és fia, az 1988. február 28-án született O. A. Tijani, nigériai állampolgárok. Az Egyesült Királyságba történt belépésüket követően 2004 júliusában és 2005 augusztusában mint egy másik tagállam területén munkát végző uniós polgár házastársa, illetve 21 évnél fiatalabb vagy eltartott leszármazója tartózkodási engedélyt kaptak az Egyesült Királyságban, amely 2009. február 17-én járt le.
- 16 Az Egyesült Királyságban való tartózkodása során O. A. Alarape önálló vállalkozóként részmunkaidőben dolgozott, ami számára mintegy 1600 GBP havi jövedelmet biztosított. O. A. Alarape megfizette az adókat és a társadalombiztosítási járulékokat.
- 17 O. A. Tijani az Egyesült Királyságba történő érkezésétől kezdődően teljes idejű tanulmányokat folytatott, először az iskolában, majd a London Metropolitan Universityn, végül pedig a London South Bank Universityn. Az előzetes döntéshozatali kérelemnek a Bírósághoz történő benyújtásának időpontjában felvételt nyert az edinburghi egyetemre doktori képzés céljából. A képzés időtartama alatt Edinburghban (Egyesült Királyság) szándékozott lakni. 2006 és 2008 között részmunkaidőben dolgozott.
- 18 A Secretary of State 2010. január 29-i határozatával elutasította az alapügy felpereseinek az Egyesült Királyságban a 2004/38 irányelv értelmében történő huzamos tartózkodáshoz való jog megszerzése iránti kérelmét. Ugyanazon év február 16-án O. A. Alarape házasságát felbontották.
- 19 Az alapügy felpereseinek a Secretary of State ezen határozatával szemben benyújtott keresetét a First-tier Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) azon okból utasította el, mivel szerinte nem bizonyították, hogy uniós polgár családtagjuk az érintett időszakban az EK-Szerződésből eredő jogait az Egyesült Királyságban gyakorolta, mivel az e tekintetben előterjesztett bizonyítékok csak a 2004 áprilisa és 2006 áprilisa közötti időszak vonatkozásában támasztották alá azt, hogy az érdekelt megfelelt a munkavállalónak való minősítés feltételének. E bíróság az alapügy felpereseinek azon érvelését is elutasította, miszerint, egyrészt, O. A. Alarape megtartotta a huzamos tartózkodáshoz való jogát a házasság felbontását követően is, másrészt pedig az említett elutasító határozat megsértette a magánélet és a családi élet tiszteletben tartásához való alapvető jogukat.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság előtt a First-tier Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) említett határozatával szemben kezdeményezett fellebbezési eljárás keretében hoztak fel először az alapügy felperesei az 1612/68 rendelet 12. cikkére alapított érvelést.

- 21 A kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy a First-tier Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) tévesen alkalmazhatta a jogot, mivel az alapügyben nem vizsgálta meg az 1612/68 rendelet 12. cikkének esetleges relevanciáját. E tekintetben úgy véli, hogy e relevanciát az említett bíróságnak hivatalból kellett volna vizsgálnia, így módon az a körülmény, hogy erre a cikkre nem hivatkoztak az alapügy felperesei az elsőfokú eljárásban, nem befolyásolja az eljárást.
- 22 E körülmények között az Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber). London úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdéseket terjeszti előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:
- „1) Ahhoz, hogy valamely szülő »a gyermek felügyeletét ténylegesen ellátó szülőnek« minősüljön, és így módon származékos tartózkodási joggal rendelkezzen azon 21 évnél idősebb gyermekére tekintettel, aki él az 1612/68 rendelet 12. cikke [...] szerinti oktatáshoz való jogával,
- a) el kell-e tartania a gyermekét,
- b) a gyermeknek az ő háztartásában kell-e élnie, és
- c) érzelmi támaszt kell-e kapnia tőle?
- 2) Amennyiben ahhoz, hogy a szülő származékos tartózkodási joggal rendelkezzen, nem szükséges a fenti három tényező együttes meglétének igazolása, elegendő-e a szülőnek azt igazolnia, hogy a fenti tényezők egyike, illetve azok közül kettő fennáll?
- 3) A[z első kérdés b) pontja] vonatkozásában akkor is úgy kell-e tekinteni, hogy a tanulmányokat folytató, nagykorú gyermek továbbra is az egyik vagy mindkét szülővel közös háztartásban él, ha a tanulmányai idejére az otthonától távol lakik (a szüneteket és az esetenkénti hétvégeket kivéve)?
- 4) A[z első kérdés c) pontja] vonatkozásában a szülő által nyújtott érzelmi támasznak rendelkeznie kell-e különös jellemzőkkel (így különösen szorosnak vagy fizikailag közelinek kell-e lennie), avagy elegendő, ha azt a szülő és a nagykorú gyermek között fennálló normál érzelmi kötődés jellemzi?
- 5) Amennyiben valamely személy folyamatosan öt évnél hosszabb ideig az 1612/68 rendelet 12. cikke [...] szerinti európai uniós tartózkodási joggal rendelkezik, ez a tartózkodás feljogosítja-e őt a 2004/38/EK irányelvnek [...] a »Huzamos tartózkodás joga« címet viselő IV. fejezete szerinti huzamos tartózkodási jog megszerzésére és az ugyanezen irányelv 19. cikke szerinti tartózkodási kártya kiállítására?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első négy kérdésről

- 23 A kérdést előterjesztő bíróság első négy kérdésével, amelyeket együtt kell megvizsgálni, lényegében arra vár választ, hogy milyen feltételeknek kell megfelelnie az 1612/68 rendelet 12. cikke szerinti oktatáshoz való jogával élő, 21 évnél idősebb gyermek szülőjének ahhoz, hogy továbbra is származékos tartózkodási joggal rendelkezzen ugyanezen cikk értelmében.
- 24 Elsőként megjegyzendő, hogy a nagykorúság elérésének nincs közvetlen kihatása a gyermeket az 1612/68 rendelet Bíróság által értelmezett 12. cikke értelmében megillető jogokra, mivel – tekintettel a tárgyukra és a céljukra – mind az 1612/68 rendelet 12. cikke szerinti oktatáshoz való jog, mind a gyermek ehhez kapcsolódó tartózkodási joga egészen addig fennáll, amíg a gyermek be nem fejezi a tanulmányait (a C-480/08. sz. Teixeira-ügyben 2010. február 23-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-1107. o.] 78. és 79. pontja).

- 25 Ennek megfelelően, mivel a megszilárdult ítélkezési gyakorlat szerint az 1612/68 rendelet 12. cikkének hatálya kiterjed a felsőfokú tanulmányokra is, az az időpont, amikor a gyermek befejezi a tanulmányait, későbbi is lehet, mint a nagykorúságának elérése (lásd a fent hivatkozott Teixeira-ügyben hozott ítélet 80. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 26 Másodsorban, a szülő származtatott tartózkodási jogát illetően emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság már megállapította, hogy amikor a gyermekeket az 1612/68 rendelet 12. cikke értelmében megilleti a tanulmányaik fogadó tagállamban való folytatásának joga, míg a felügyeletüket ellátó szüleiket az a veszély fenyegeti, hogy elveszítik tartózkodási jogukat, a fogadó államban a gyermekek kötelező iskolai tanulmányainak folytatása idejére való további tartózkodás lehetőségének megtagadása a szülőktől megfoszthatja az említett gyermekeket az uniós jogalkotó által számukra biztosított jogtól (lásd a C-310/08. sz., Ibrahim és Secretary of State for the Home Department ügyben 2010. február 23-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-1065. o.] 30. pontját).
- 27 Hasonlóképpen, a Bíróság már megállapította, hogy az a tény, hogy az érintett gyermekek szülei időközben elváltak, illetve csak az egyik szülő uniós polgár, és ez a szülő már nem migráns munkavállaló a fogadó tagállamban, e tekintetben egyáltalán nem releváns (lásd ebben az értelemben a C-413/99. sz., Baumbast és R ügyben 2002. szeptember 17-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-7091. o.] 63. pontját, valamint a fent hivatkozott Ibrahim és Secretary of State for the Home Department ügyben hozott ítélet 29. pontját).
- 28 Ezenfelül a fogadó tagállamban való tanulmányok folytatásához való jogát gyakorló nagykorú gyermek felügyeletét ellátó szülő származtatott tartózkodási jogát illetően a Bíróság már megállapította, hogy még ha a nagykorúságot elért gyermek főszabály szerint vélhetően képes is gondoskodni a saját ellátásáról, a szülő tartózkodási joga meghosszabbodhat ezen életkoron túl is, ha a gyermeknek továbbra is szüksége van e szülő jelenlétére és gondoskodására ahhoz, hogy tanulmányait folytatni tudja és be tudja fejezni. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megítélése, hogy az alapügyben ez a helyzet áll-e fenn (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Teixeira-ügyben hozott ítélet 86. pontját).
- 29 Ezzel szemben, amennyiben az 1612/68 rendelet 12. cikke értelmében vett tartózkodási jog jogosultjának már nincs szüksége a felügyeletét gyakorló szülő jelenlétére és gondoskodására ahhoz, hogy folytatni tudja és be tudja fejezni tanulmányait a fogadó tagállamban, e szülőnek az e tagállamban való tartózkodási joga a jogosult nagykorúvá válásával megszűnik (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Teixeira-ügyben hozott ítélet 87. pontját).
- 30 Amint azt a főtanácsnok is megállapítja indítványának 35–37. pontjában, annak meghatározása, hogy a nagykorú gyermeknek továbbra is szüksége van-e szülei jelenlétére és gondoskodására tanulmányai folytatásához és befejezéséhez, ténykérdés, amelyet a nemzeti bíróságnak kell tisztáznia. E tekintetben a nemzeti bíróság figyelembe veheti az alapügy azon körülményeit és tényezőit, amelyek alapján valós szükségességre lehet következtetni, mint például – különösen – a gyermek életkora, együttélés a szülővel, illetve a szülői támogatás anyagi vagy érzelmi síkon a tanulmányok folytatása és befejezése céljából.
- 31 Következésképpen az első négy kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1612/68 rendelet 12. cikke szerinti oktatáshoz való jogával élő, nagykorúvá vált gyermek szülője továbbra is származékos tartózkodási joggal rendelkezhet ugyanezen cikk értelmében, amennyiben e gyermeknek továbbra is szüksége van szülője jelenlétére és gondoskodására tanulmányai folytatásához és befejezéséhez, aminek az előtte folyó ügy összes körülményének figyelembevételével való vizsgálata a nemzeti bíróság feladata.

Az ötödik kérdésről

- 32 Ötödik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy az uniós polgár egyik tagállam állampolgárságával sem rendelkező családtagjai által valamely fogadó tagállamban kizárólag az 1612/68 rendelet 12. cikke alapján – és a 2004/38 irányelv által a tartózkodási jog megszerzése tekintetében előírt feltételek teljesülése nélkül – eltöltött tartózkodási időszakokat figyelembe lehet-e venni az ezen irányelv szerinti huzamos tartózkodási jog e családtagok által történő megszerzése tekintetében.
- 33 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 2004/38 irányelv két, egymástól eltérő olyan helyzetet szabályoz, amelyekben egy uniós polgár egyik tagállam állampolgárságával sem rendelkező családtagjai megszerezhetik az ezen irányelv értelmében vett huzamos tartózkodási jogot. Egyrészt, az említett irányelv 16. cikkének (2) bekezdése értelmében, az e cikk (1) bekezdésében szereplő tartózkodási jogot azokra a családtagokra is alkalmazni kell, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárral jogszerűen öt éven át folyamatosan tartózkodtak a fogadó tagállamban. Ugyanezen irányelv 17. cikke, bizonyos feltételek mellett, eltéréseket ír elő a fogadó tagállamban már nem dolgozó személyek és családtagjaik tekintetében. Másrészt, a 2004/38 irányelv 18. cikke értelmében, az uniós polgár azon családtagjai, akikre a 12. cikk (2) bekezdése és a 13. cikk (2) bekezdése vonatkozik, és akik megfelelnek az ott meghatározott feltételeknek, huzamos tartózkodási jogot szereznek a fogadó tagállamban való öt éves folyamatos, jogszerű tartózkodást követően.
- 34 A 2004/38 irányelv 16. cikke (2) bekezdésének alkalmazása tekintetében meg kell állapítani, hogy az uniós polgár egyik tagállam állampolgárságával sem rendelkező családtagjai huzamos tartózkodási jogának megszerzése mindenestre azon tényről függ, hogy egyfelől ezen uniós polgár maga megfelel az ezen irányelv 16. cikkének (1) bekezdésében rögzített feltételeknek, másfelől pedig az említett családtagok vele tartózkodtak az érintett időszak alatt.
- 35 Azon feltételeket illetően, amelyeknek az uniós polgárnak meg kell felelnie, meg kell állapítani, hogy a 2004/38 irányelv 16. cikkének (1) bekezdése vonatkozásában a Bíróság már – miután elemezte ezen irányelv célkitűzéseit, valamint azon globális és egyedi környezetét, amelybe illeszkedik – megállapította, hogy abból az következik, hogy a jogszerű tartózkodás fogalma, amely az e rendelkezésben található „jogszerűen tartózkodtak” kifejezésben szerepel, az ezen irányelvben, többek között annak 7. cikke (1) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelő tartózkodást kell, hogy jelentsen, következésképpen az a tartózkodás, amely valamely tagállam jogával összhangban van, de nem felel meg az e 7. cikk (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, nem tekinthető az említett 16. cikk (1) bekezdése értelmében vett „jogszerű” tartózkodásnak (a C-424/10. és C-425/10. sz., Ziolkowski és Szeja egyesített ügyekben 2011. december 21-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-14035. o.] 46. és 47. pontja).
- 36 A huzamos tartózkodási jognak az uniós polgár egyik tagállam állampolgárságával sem rendelkező családtagjai által történő megszerzését illetően a jelen ítélet 34. pontjában említett, az érintett időszakban az e polgárral történő tartózkodás kötelezettsége azt feltételezi, hogy e családtagok, mint az e polgárt kísérő vagy hozzá csatlakozó családtagok tekintetében szükségszerűen és egyidejűleg fennáll a 2004/38 irányelv 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett tartózkodási jog.
- 37 Ebből következik, hogy az uniós polgár egyik tagállam állampolgárságával sem rendelkező családtagjai huzamos tartózkodási jogának a 2004/38 irányelv 16. cikke (2) bekezdése jogcímén történő megszerzése tekintetében e családtagoknak kizárólag az ezen irányelv 7. cikke (2) bekezdésében foglalt feltételeket teljesítő tartózkodási időszakai vehetők figyelembe.
- 38 Hasonlóképpen, a 2004/38 irányelv 18. cikke, az ezen irányelv 12. cikkének (2) bekezdésére és 13. cikkének (3) bekezdésére történő hivatkozással, körülhatárolja az általa szabályozott tartózkodási jogot, mivel egyfelől ez a jog egy uniós polgár egyik tagállam állampolgárságával sem rendelkező azon családtagjait illeti meg, akiknek a tartózkodási joga a polgár halálát követően, illetve a házasság

felbontását vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetését követően is fennmarad, másfelől pedig, mivel az említett jog azon feltételtől függ, hogy az érdekelték maguk tudják bizonyítani a huzamos tartózkodási jog megszerzése előtt, hogy teljesítik a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének a), b) vagy d) pontjában foglaltakkal azonos feltételeket.

- 39 Következésképpen kizárólag a 2004/38 irányelvben előírt feltételeknek megfelelő tartózkodási időszakok vehetők figyelembe az ezen irányelv értelmében vett huzamos tartózkodási jognak az uniós polgár egyik tagállam állampolgárságával sem rendelkező családtagjai által történő megszerzése tekintetében.
- 40 Az a körülmény tehát, hogy egy uniós polgár egyik tagállam állampolgárságával sem rendelkező családtagja kizárólag az 1612/68 rendelet 12. cikke alapján tartózkodott valamely tagállamban, semmiféle hatást nem gyakorolhat a 2004/38 irányelv értelmében vett huzamos tartózkodási jog megszerzésére.
- 41 Ezt a következtetést a C-162/09. sz. Lassal-ügyben 2010. október 7-én hozott ítéletben (EBHT 2010., I-9217. o.) tett azon megállapítás sem teszi vitathatóvá, miszerint a 2004/38 irányelvnek az érintett tagállamban történő átültetése időpontját megelőzően az ezen időpontnál korábbi közösségi jogszabályokkal összhangban történő ötéves folyamatos tartózkodást figyelembe kell venni a huzamos tartózkodási jognak az ezen irányelv 16. cikke (1) bekezdése jogcímén történő megszerzése tekintetében.
- 42 Először is, ugyanis, amint az a jelen ítélet 33–39. pontjából is következik, kizárólag az ezen irányelvben előírt feltételeknek megfelelő tartózkodási időszakok vehetők figyelembe az ezen irányelv értelmében vett huzamos tartózkodási jognak az uniós polgár egyik tagállam állampolgárságával sem rendelkező családtagjai által történő megszerzése tekintetében.
- 43 Másodsorban meg kell állapítani, hogy a fent hivatkozott Lassal-ügyben hozott ítéletben nem képezte vita tárgyát, hogy az érdekelt az uniós jog értelmében vett „munkavállalónak” minősül-e, tehát megfelel-e a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírt feltételnek.
- 44 Mivel az érdekelt személy az érintett tagállamban a 2004/38 irányelvet megelőzően töltötte el a tartózkodási időszakok nagy részét, nem vitatott, hogy ezeket az időszakokat kizárólag „az ezen időpontnál korábbi közösségi jogszabályokkal összhangban” lehetett eltölteni. Mindazonáltal a fent hivatkozott Lassal-ügyben hozott ítélet ezen megállapítását a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett kérdésekkel összefüggésben kell értelmezni, amely kérdések nem a 2004/38 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének értelmében vett jogszerű tartózkodás anyagi jogi feltételeire vonatkoztak, hanem az ezen irányelvnek az érintett tagállamban történő átültetését megelőzően eltöltött tartózkodási időszakok kezelésére.
- 45 Ezzel szemben a jogszerű tartózkodás fogalmát, amely a 2004/38 irányelv 16. cikkének (1) bekezdésében található „jogszerűen tartózkodtak” kifejezésben szerepel, a Bíróság első alkalommal csak a fent hivatkozott Ziolkowski és Szeja egyesített ügyekben hozott ítéletben elemezte.
- 46 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy egyfelől 2004/38 irányelv célja a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog ágazatonkénti és fragmentált megközelítésének meghaladása, és e jog gyakorlásának megkönnyítése egy egységes jogszabály megalkotásával, amely egységes szerkezetbe foglalja és felülvizsgálja az ezen irányelvet megelőző uniós jogszabályokat, és, másfelől, a fogadó tagállam területén való tartózkodási jog vonatkozásában fokozatos rendszert írt elő, amely lényegében az ezen irányelvet megelőző uniós jogszabályokban és ítélkezési gyakorlatban előírt fokozatokat és feltételeket átvéve a huzamos tartózkodás jogához vezet (lásd a fent hivatkozott Ziolkowski és Szeja egyesített ügyekben hozott ítélet 37. és 38. pontját).

- 47 Ily módon a 2004/38 irányelvben szereplő „korábbi közösségi jogszabályok” kifejezést – amelyről a fent hivatkozott Lassal-ügyben hozott ítélet 40. pontjában van szó – úgy kell érteni, mint amely az ezen irányelv által kodifikált, felülvizsgált és hatályon kívül helyezett jogszabályokra vonatkozik, nem pedig az olyanokra, mint az 1612/68 rendelet 12. cikke, amelyeket a 2004/38 irányelv nem érintett.
- 48 A fentiekre tekintettel az ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az uniós polgár egyik tagállam állampolgárságával sem rendelkező családtagjai által valamely fogadó tagállamban kizárólag az 1612/68 rendelet 12. cikke alapján – és a 2004/38 irányelv által a tartózkodási jog megszerzése tekintetében előírt feltételek teljesülése nélkül – eltöltött tartózkodási időszakokat nem lehet figyelembe venni az ezen irányelv szerinti huzamos tartózkodási jog e családtagok által történő megszerzése tekintetében.

A költségekről

- 49 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet 12. cikke szerinti oktatáshoz való jogával élő, nagykorúvá vált gyermek szülője továbbra is származékos tartózkodási joggal rendelkezhet ugyanezen cikk értelmében, amennyiben e gyermeknek továbbra is szüksége van szülője jelenlétére és gondoskodására tanulmányai folytatásához és befejezéséhez, aminek az előtte folyó ügy összes körülményének figyelembevételével való vizsgálata a nemzeti bíróság feladata.**
- 2) **Az uniós polgár egyik tagállam állampolgárságával sem rendelkező családtagjai által valamely fogadó tagállamban kizárólag a 2004/38 irányelvvel módosított 1612/68 rendelet 12. cikke alapján – és a 2004/38 irányelv által a tartózkodási jog megszerzése tekintetében előírt feltételek teljesülése nélkül – eltöltött tartózkodási időszakokat nem lehet figyelembe venni az ezen előbbi irányelv szerinti huzamos tartózkodási jog e családtagok által történő megszerzése tekintetében.**

Aláírások